

AFET YÖNETİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI 2023

1. **T**** B****** Hastane Öncesi Acil Sağlık Hizmetlerinde Yeni Bir Birim Olan Vaka Formu Onay Biriminin Retrospektif Analizi
2. **İ**** A****** İstanbul Avrupa Yakasında Yaşayan Bireylerin Tek Numara Acil Çağrı Merkezi (112) Uygulaması ile Hastane Öncesi Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyetinin Değerlendirilmesi
3. **A**** S**** Y****** Düzce Üniversitesi Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Afete Müdahale Öz Yeterlilikleri ve Öznel İyi Oluşları Arasındaki İlişki; Dayanıklılığın Aracı Rolü
4. **M**** D******* Covid-19 Pandemi Döneminde Bezmîâlem Vakıf Üniversitesi Acil Servisine Başvuran ve 112 Ambulans Ekipleri Tarafından Getirilen Kardiyopulmoner Arrest Vakalarının Retrospektif Analizi
5. **H***** C******* Üniversite Öğrencilerinin Afet Okuryazarlığı Düzeylerinin Analizi:Bezmialem Vakıf Üniversitesi Hemşirelik Bölümü Pilot Çalışması

HASTANE ÖNCESİ ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNDE YENİ BİR BİRİM OLAN VAKA FORMU ONAY BİRİMİNİN RETROSPEKTİF ANALİZİ

ÖZET

Bu çalışmada hastane öncesi acil sağlık hizmetini yürüten İstanbul Acil Sağlık Hizmetlerine bağlı çalışan 112 İl Ambulans Servisi Başhekimliği (Avrupa) bünyesinde 2019 Aralık ayında kurulmuş olan Vaka Formu Onay Biriminin 112 Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonları tarafından ASOS'a (Acil Sağlık Otomasyon Sistemi) manuel olarak bilgilerin girildiği Vaka Formlarını incelediği ve hatalarla ilgili geri bildirimde bulunarak hastanın tıbbi geçmişi, sağlık personelinin yaptığı uygulamalar, kullanılan malzemeler ve faturalandırma açısından iyileştirmeye sebep olup olmadığını incelemeyi amaçlamaktadır.

Retrospektif bir analiz olan çalışmada Ki-kare testi, bağımsız örneklem t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini İstanbul 112 İl Ambulans Servisi Başhekimliği (Avrupa) yakasında hizmet veren Acil Sağlık Hizmetleri istasyonlarına bağlı sağlık personellerinin 2020 Ocak - 2020 Kasım ayları arasında doldurduğu 614.957 vaka formu oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme olarak 11 ay içerisinde hata tespit edilen 26.919 vaka formu incelenmiştir. Elde edilen veriler SPSS 25.0 paket programı ile çözümlenmiştir.

Bu çalışmada Vaka Formu Onay Biriminin aktif olarak çalışmasının vaka formlarında var olan vaka bilgisi, uygulama, malzeme hatalarının tamamında azalmaya yol açtığını göstermiştir. Çalışmada incelenen veriler istasyonların bulunduğu ilçelere ve aylara göre incelenmiştir. Hataların tamamı ay bazından incelendiğinde Ocak ayı itibariyle kademeli olarak hataların vaka bilgisi, malzeme ve uygulama alanlarının tamamında %90'dan fazla oranında azalma olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Acil Sağlık Hizmetleri, 112, Vaka Formu, İstanbul 112 İl Ambulans Servisi Başhekimliği, Vaka Formu Onay Birimi

İSTANBUL AVRUPA YAKASINDA YAŞAYAN BİREYLERİN TEK NUMARA ACİL ÇAĞRI MERKEZİ (112) UYGULAMASI İLE HASTANE ÖNCESİ SAĞLIK HİZMETLERİNDEN MEMNUNİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Afetler ve acil durumlar, insanlık tarihi boyunca çeşitli fiziksel, sosyal ve ekonomik hasarlara neden olmuştur. Gelişebilecek acil durum veya afetlerde etkin koordinasyon ve müdahale son derece önemlidir. 112 Acil Çağrı Merkezi, tüm acil numaralarının tek bir hatta birleştirilmesi ve kurumlar arası koordinasyonun etkin sağlanmasıyla birlikte bireylerin her acil durum için ayrı ayrı numaraları ezberlemesinin önüne geçerek yurtdışında da aynı numaradan hizmet alınabilmesinin sağlanması amacıyla kurulmuştur. Bu bağlamda 112 Acil Çağrı Merkezi, gelişebilecek acil durum veya afetlerde kurumlararası koordinasyonun yürütülmesinde önemli rol oynayacaktır. Etkin müdahale ve kurumlararası koordinasyon uygun şekilde sağlandığı takdirde yapılan acil yardım uygulamalarının kalitesi de artmaktadır. Kaliteli bir acil bakım hizmeti beraberinde memnuniyeti de getirecektir.

Çalışmamız İstanbul Avrupa Yakası'nda yaşayan bireylerin tek numara acil çağrı sistemine geçiş ile ilgili algı durumunu değerlendirmek, 112 Acil Çağrı Merkezinin işleyişi hakkında bilgi durumunu incelemek, Acil Çağrı Merkezinden alınan acil yardım hizmetinden memnuniyet durumunu ölçmek ve davranış örüntülerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma sonucunda katılımcıların hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinden genel olarak memnun olduğu, tüm acil çağrı numaralarının birleştirilip tek numara acil çağrı sistemine geçilmesiyle ilgili algılarının olumlu olduğu ve Acil Çağrı Merkezi sisteminin işleyişiyle ilgili bilgi durumlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ek olarak bireylerin hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde en çok memnun olduğu durum ambulans personelleriyken, en az memnun olduğu durum ise acil çağrı karşılayıcı personellerdir. Bireylerin genel memnuniyet durumlarının ise yaş, medeni durum ve çocuk sahibi olma durumuna bağlı, anlamlı olarak değiştiği görülmüştür. Davranış örüntüleri incelendiğinde ise ambulansın olay yerine varış süresi, bireylerin Acil Çağrı Merkezine ulaşma süresi ve Acil Çağrı Merkezi personelleriyle ilgili iletişim durumunun memnuniyeti etkilediği görülmüştür. Ayrıca hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinden memnuniyet durumu, tüm acil çağrı numaralarının birleştirilmesiyle ilgili algı durumu ve Acil Çağrı Merkezi işleyişi ile ilgili bilgi durumunun birbirleriyle anlamlı ve pozitif yönde ilişkisi tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Acil Çağrı Merkezi, 112, Acil Durum, Afet Yönetimi, Afet, Memnuniyet, Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet, Hastane Öncesi Acil Sağlık Sisteminden Memnuniyet

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ HASTANESİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN AFETE MÜDAHALE ÖZ YETERLİLİKLERİ VE ÖZNEL İYİ OLUŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ; DAYANIKLILIĞIN ARACI ROLÜ

ÖZET

Afet yüzyıllardan beri canlıların hayatını fiziksel, sosyal ve ekonomik anlamda etkilemektedir. Sağlık ekibi üyeleri içinde sayı olarak en fazla yer alan disiplin hemşireliktir. Bu bağlamda da afetler hakkında bilgi ve beceri sahibi olmaları, afete müdahale öz-yeterlilik düzeyleri ve hızlı müdahale edebilme kapasiteleri afet yönetiminde önemli rol oynamaktadır. Çalışmamızda hemşirelerin afete müdahale öz-yeterlilikleri ve öznel iyi oluş düzeyleri incelenmiş ve bu değişkenler arası ilişkide psikolojik dayanıklılığın aracı rolü araştırılmıştır.

Araştırma Düzce Üniversitesi Hastanesinde 15.02.2022- 18.06.2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Veriler literatür ve uzman görüş çerçevesinde geliştirilen; Tanımlayıcı Bilgi Formu, Afete Müdahale Öz-yeterlilik Ölçeği (AMÖYÖ), Öznel İyi Oluş Ölçeği (ÖİÖ) ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğini (PDÖ) içeren anket formlarını katılımcıların elektronik ortamda doldurulması istenmiştir. Verilerin analizi SPSS 23.0 ile yapılmış aracılık analizi ise SPSS IBM Process Macro v4 eklentisiyle gerçekleştirilmiştir.

Çalışmaya katılan 192 katılımcının; yaş ortalamasının $31,52 \pm 6,31$ olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %72,4'ü kadın, %27,6'sı erkek, %61,5'i evli, %38,5'i bekar, %55,7'si lisans mezunu, %31,3 ön lisans mezunu, %7,8'nin lise mezunu ve %5,2 lisansüstü mezunu olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların çalışma yılları incelendiğinde, %24,5 0-5 yıl aralığında, %32,8'i 6-10 yıl aralığında, %42,7'si 11 yıl ve üzeri olduğunu, çalıştığı birimler incelendiğinde ise; %35,4'nün diğer (ameliyathane, poliklinik, hemodiyaliz) birimlerinde, %18,8'i yoğun bakımda, %17,2'si cerrahi bölümlerde, %15,1'i dahili bölümlerde ve %13,5'i acil bölümünde çalıştığı belirlenmiştir. Katılımcıların %67,2'si geçmişte afete maruz kaldığı, %91,1'i afete ilgili eğitim aldığını, %32,3'ü afete görev aldığını, %56,3'ü afetlere karşı kısmen hazır olduğunu, %47,4'ü hastane afet planını okuduğunu ve %21,4'ü sivil toplum kuruluşuna üye olduğunu belirtmiştir.

Araştırma sonucunda AMÖYÖ düzeyleri incelendiğinde ölçekten alınan toplam puanın $73,54 \pm 13,84$ olduğu tespit edildi. Erkek, evli, afete ilgili eğitim alan, herhangi

bir afette görev alan, afetlere karşı kendini “hiç hazır değil” olarak nitelendiren, hastane afet planını okuyan ve afetle ilgili sivil toplum kuruluşlarına üye olan katılımcıların AMÖYÖ ölçeği puan sonuçlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu tespit edildi.

Katılımcıların ÖİÖ düzeylerini incelendiğinde ölçekten alınan toplam puanın $143,17 \pm 13,91$ olduğu tespit edildi. 40-65 yaş aralığındaki katılımcıların, acil biriminde çalışan katılımcıların ve afete hiç hazır olmadığını belirten katılımcıların ÖİÖ ölçeği puan sonuçlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu tespit edildi. Katılımcıların PDÖ düzeyleri incelendiğinde ölçekten alınan toplam puan $100,66 \pm 6,95$ olduğu ve acilde çalışan katılımcıların PDÖ puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi.

Araştırmada yer alan değişkenler arası ilişkileri incelemek için yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre; afete müdahale öz-yeterliliğin, psikolojik dayanıklılık ve öznel iyi oluş ile anlamlı olarak ilişkili olmadığı tespit edildi. Öznel iyi oluş ile psikolojik dayanıklılık arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edildi. Hemşirelerin afete müdahale öz-yeterlilikleri ve öznel iyi oluşları arasındaki ilişkide psikolojik dayanıklılığın aracı rolünü saptamak için yapılan analizde, güven aralığı değerlerinin sıfırı kapsamaması nedeniyle psikolojik dayanıklılığın kurulan modelde aracılık rolü oynamadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afete Müdahale Öz-yeterlilik, Hemşirelik, Öznel İyi Oluş, Psikolojik Dayanıklılık,

**COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDE BEZMİÂLEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ
ACİL SERVİSİNE BAŞVURAN VE 112 AMBULANS EKİPLERİ
TARAFINDAN GETİRİLEN KARDİYOPULMONER ARREST
VAKALARININ RETROSPEKTİF ANALİZİ**

ÖZET

Kardiyopulmoner arrest (KPA) spontan solunum ve dolaşım işleminin herhangi bir nedenle ani olarak durmasıdır. KPA tedavisi için yapılan işlemlerin tümü kardiyopulmoner resüsitasyonu (KPR) oluşturmaktadır. Avrupa Resüsitasyon Konseyi 2021 kılavuzu verilerine göre; koroner kalp hastalıklarına bağlı ölümlerin ise yüzde %50'sini ani kardiyak arrestler oluşturmaktadır. Covid-19 pandemisinde acil servisler tüm dünyada ilk başvuru basamağı olarak büyük yük altında kalmıştır. Bu çalışmada Covid-19 döneminde acil servise getirilen hastane dışı kardiyak arrest (HDKA) vakaları incelenmiştir.

Bu çalışma etik kurul onayı alındıktan sonra Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Hastanesi acil servisine getirilen non-travmatik, 18 yaş üstü 190 KPA vakası dahil edilerek retrospektif olarak yapıldı. Hastane bilgi işlem merkezinden KPA tanı koduna sahip hastaların acil servis epikriz raporları alındı. Bu hastalardan verilerine tam olarak ulaşılamayan ve başvuru anında exitus kabul edilip müdahale edilmeyen vakalar çalışma dışı bırakıldı. Tüm olgular yaş grupları, cinsiyet, Covid-19 durumu, hastaneye geliş şekilleri, hasta sonlanımı, komorbidite varlığı, ilaç kullanımı, hastane dışında uygulanan havayolu, arreste tanıklık durumu, acil servise geliş saati gibi demografik ve klinik özellikler bakımından araştırıldı.

Bu özelliklerin hasta sonlanımına etkileri istatistiksel olarak analiz edildi. Çalışmamıza 190 hasta dahil edildi. Hastaların yaş ortalaması 66,2 olup %66,3'ünü (n=126) erkekler, %33,7'sini (n=64) kadınlar oluşturmaktaydı. 65 yaş ve üstü hastaların %57,6 (n=110) ile daha fazla HDKA ile acil servise başvurdıkları görüldü. KPR uygulanan vakaların %67,9'unun (n=129) exitus olduğu tespit edildi. KPA şahitli vakalarda Spontan Dolaşımın Geri Dönüşü (SDGD) oranı %33,5 olarak anlamlı seviyede yüksek görülmüştür (p=0.04). Eşlik eden komorbidite durumuna göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Hastane dışında uygulanan KPR sürelerinde 10 dakika ve altında KPR süresi olan vakaların SDGD oranı %42.3 ile anlamlı seviyede yüksek tespit edilmiştir (p=0.03).

Çalışmamızda acil sağlık hizmetlerinin müdahalesi olan KPA olguları erkek cinsiyette daha fazla oranda görülmektedir (%66.3). Komorbidite hastalık olarak HT (%76,5), DM (%56.3), SVH (%54.5), KBH (%57.9) ve Malignite (%72.4) bulunan olgularda exitus oranları daha fazladır. Acil servis öncesi uygulanan entübasyon işleminin SDGD oranını ve acil servis sonlanımını (%45,3) pozitif etkilediği görülmektedir. Acil sağlık hizmetlerinin havayolu güvenliği sağlama girişimleri desteklenmelidir. KPA şahitli olan olgularda exitus oranlarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir (%66,5). 21 dakika veya üzeri uygulanan KPR'de mortalite yüksektir (%94,3). Acil servise getirilen KPA vakalarının tıbbi kayıtlarının daha açık ve eksiksiz kaydedilmelidir.

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AFET OKURYAZARLIĞI
DÜZEYLERİNİN ANALİZİ: BEZMİALEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ
HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ PİLOT ÇALIŞMASI**

ÖZET

Bu araştırma, Bezmialem Vakıf Üniversitesi'nde eğitim alan Hemşirelik Bölümü öğrencileri'nin Afet Okuryazarlığı (AFOY) ölçeği ile afetlerin evrelerine özgü bilgilerini değerlendirmek amacıyla yapılmış pilot çalışmadır. Çalışma Temmuz -Haziran 2023 tarihleri arasında Hemşirelik bölümü öğrencileri (235 kişi) ile tanımlayıcı tipte yapılmıştır. Evrenin tamamına ulaşılması planlanmış ve AFOY ölçeği yüzyüze uygulanarak 208 kişiye ulaşılmıştır. Veriler SPSS 25.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler analiz edilirken değişkenlerin normal dağılımdan gelmeleri nedeniyle t ve ANOVA testi kullanılmıştır. ANOVA testinde farklılık olması durumunda varyansların homojenliği varsayımı dikkate alınarak Tukey testi ile farklılıklar hesaplanmıştır Sürekli değişkenler arası ilişki bakılırken korelasyon testinden yararlanılmıştır.Çalışmaya katılan 208 öğrencinin demografik verileri incelendiğinde;186 (%89.42) katılımcının kadın, 22 (%10.58) katılımcının erkek olduğu ve katılımcıların yaş ortalamasının 20.99±1.36 yıl olduğu, Çalışmaya katılan 208 katılımcıdan, 76 öğrenci 1. Sınıf, (%36,23),32 öğrenci 2 Sınıf.(%15,38),60 öğrenci 3 Sınıf (%28,84) ve 40 öğrenci 4. Sınıf .(%19,25) olduğu görülmektedirAfet Okuryazarlıklarının orta düzeyin altında bir ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Zarar azaltma indeks puanlarının 19,85-50 değerleri arasında 36,78±6,44 ortalama, hazırlık indeks puanlarının 15,63-50 değerleri arasında 35,83±6,53 ortalama, müdahale indeks puanlarının 22,12±50 değerleri arasında 37,61±6,75 ortalama, iyileştirme indeks puanlarının 14,17±50 değerleri arasında 35,22±7,61 ortalama ve afet okuryazarlık indeks puanlarının 18,65-50 değerleri arasında 36,32±6,14 ortalama ile dağılım gösterdiği görülmektedir. Afet okur yazarlık düzeyleri açısından sınıflar arası farklılık görülmüştür (p<0,05). 1.ve 2.Sınıfta okuyanların afet okur yazarlık düzeyleri 4.sınıf ve 3.sınıfta okuyanlara göre düşüktür. Hazırlık, müdahale,zarar azaltma ve iyileştirme düzeyleri arttıkça afet okuryazarlık de paralel olarak artmaktadır.Yapılan araştırmadan elde edilen bulgular, öğrencilerin afet farkındalıklarını artırmaları açısından katkı sağlayacağı, gönüllülük çalışmalarına yönlendirmelerinin de afetlerle ilgili anlamlı faaliyetleri destekleyeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet Okuryazarlığı, afet, hemşirelik, öğrenci

Covid-19 döneminde KPA arrest vakalarını inceleyen daha fazla çalışma yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kardiyak arrest, Kardiyopulmoner resüsitasyon, acil servis, Covid-19